

نام و نام خانوادگی:		نام دبیر:		کلاس:	
مهر دبیرستان		زمان آزمون: ۶۰ دقیقه		تاریخ امتحان: دیماه ۹۵	
نمره:		آزمون: علوم و فنون ادبی		(دهم انسانی)	

* سختی ها فانی اند و سرسخت ها باقی *

**** فصل اول (مبانی علوم و فنون ادبی) (۴ نمره)**

- ۱- هر چیزی که ذهن ما را به پویایی درآورد، است. (۰/۲۵) (متن . بدیع . بیان . معانی)
- ۲- واژه ی ادبیات در زبان فارسی از دوره ی کاربرد زیادی پیدا می کند. (۰/۲۵) (انقلاب اسلامی . مشروطه . ساسانیان)
- ۳- فصاحت به جنبه های کلام اهمیت می دهد. (۰/۲۵) (معنوی . محتوایی . ظاهری . ادبی)
- ۴- نخستین گام در رویارویی با متن ، مرحله ی است. (۰/۲۵) (چشم خوانی . کالبدشکافی . توجه به محتوا)
- ۵- هدف زبان ارتباط و پیام رسانی است ولی هدف ادبیات ، است. (۰/۵)
- ۶- قلمرو زبانی را می توان به دو سطح واژگانی و سطح تقسیم کرد. (۰/۵)
- ۷- مصالح و ابزای هستند که نویسندگان آن را برای بیان اندیشه ی خود به کار می گیرند. (۰/۵)
- ۸- در قلمرو ادبی و سطح بیانی به بررسی چه آرایه هایی پرداخته می شود؟ (۱)
- ۹- در یونان باستان انواع ادبی به چهار نوع و و حماسی و نمایشی تقسیم بندی می شده است. (۰/۵)

**** فصل دوم (تاریخ ادبیات و سبک شناسی) (۶ نمره):**

- ۱۰- از نظر تاریخی زبان های ایرانی را به سه دسته ی فارسی باستان ، و تقسیم می کنند. (۰/۵)
- ۱۱- فارسی باستان در دوره ی رایج بود و به خط نوشته می شد. (۰/۵)
- ۱۲- آثاری که به زبان پهلوی تألیف شده ، بیشتر در چه موضوعی است؟ (۰/۵)
- ۱۳- رایج ترین انواع شعر در قرن چهارم و نیمه اول قرن پنجم بیشتر موضوعات و مضامین حماسی ، و بود. (۰/۵)
- ۱۴- شعر غنایی با کدام شاعران در قرن چهارم قوت و استحکام یافت؟ (۰/۲۵)
الف . رودکی و شهید بلخی ب . فردوسی و عنصری ج . ناصر خسرو و کسایی مروزی
- ۱۵- کدام گزینه در مورد کتاب « شاهنامه ی ابومنصوری » نادرست است؟ (۰/۲۵)
الف . به دست ابومنصور بن نوح سامانی نوشته شد. ب . موضوع آن تاریخ گذشته ی ایران بود.
ج . امروزه چند صفحه ای بیشتر از آن برجای مانده است. د . عده ای از دانشوران خراسان آن را نوشته اند.
- ۱۶- محمد تقی بهار برای شعر فارسی شش نوع سبک یا دوره قائل است: (۰/۷۵)
۱- سبک خراسانی ۲- سبک ۳- سبک ۴- دوره ی بازگشت ۵- دوره ی ۶- دوره معاصر
- ۱۷- مکتب ها و سبک های ادبی معمولا محصول چه چیزی هستند؟ (۰/۵)

۱۸- برای هر یک از موارد زیر یک نمونه بیان کنید: (۰/۷۵)

- الف . ویژگی زبانی شعر ؛ سبک خراسانی =
- ب . ویژگی ادبی شعر ؛ سبک خراسانی =
- ج . ویژگی فکری شعر ؛ سبک خراسانی =

- ۱۹- هر یک از توصیفات و ویژگی های زیر ، مربوط به کدام دوره و سبک ادبی است ؟ آن را از کلمات داخل پرانتز انتخاب کنید. (۰/۵)
الف . اطناب و جمله های طولانی: (نثر دوره ی سامانی - نثر دوره ی غزنوی و سلجوقی)
ب . لغات کم کاربرد فارسی در مقایسه با دوره های بعد: (نثر دوره ی سامانی - نثر دوره ی سلجوقی و غزنوی)

- ۲۰- دلایل گرایش نویسندگان به فارسی نویسی در قرن های پنجم و ششم چه بود؟ (دو مورد) (۱)

* کالبد شکافی شعر (۵ نمره)

۱- شعر زیر را از نظر قلمرو زبانی بررسی کنید. (۲)

(قلمرو زبانی یعنی : بررسی نوع واژه های به کاررفته در شعر و واژه های کهن فارسی که امروزه کاربرد ندارند ؛ پیدا کردن واژه هایی که شبکه معنایی می سازند ؛ پیدا کردن ترکیب ها و عبارت های جدید و نثره و زیبا ؛ بررسی کاربرد یا عدم کاربرد واژه های عربی ؛ بررسی زبان جمله ها از نظر سادگی یا پیچیده بودن ؛ نوع بیان جمله ها و بیت ها از نظر کوتاهی یا بلندی ؛ بررسی ساختمان واژه ها یعنی ساده یا مرکب یا مشتق یا مشتق مرکب بودن ؛ کاربرد دستور تاریخی و ...)

خیزید و خزآرید که هنگام خزان است باد خنک از جانب خوارزم وزان است
آن برگ رزان بین که بر آن شاخ رزان است گویی به مثل پیرهن رنگرزان است
دهقان به تعجب سر انگشت گزان است کاندر چمن و باغ نه گل ماند و نه گلزار

۲- شعر زیر را از نظرگاه ادبی بررسی کنید. (۲) (شناسایی انواع آرایه های ادبی مانند کنایه ، تشبیه ، تشخیص ، مثل و مراعات نظیر و ...)

هرکه زمین گلشن لبی خندان تر از گل بایش خاطری فارغ ز عالم چون توکل بایش
صبر بر جور فلک کن تا برآیی روسفید دانه چون در آسیا افتد تحمل بایش
قطره ی آبی که دارد در نظر گوهر شدن از کنار ابر تا دریا تنزل بایش

۳- شعر زیر را از نظر فکری و محتوایی بررسی کنید. (۱)

نهنگی بچه ی خود را چه خوش گفت به دین ما حرام آمد کرانه
به موج آویز و از ساحل بپرهیز همه دریاست ما را آشیانه

* کالبد شکافی نثر : (۵ نمره)

* متن زیر را از نظر قلمرو زبانی و ادبی و فکری بررسی و تحلیل کنید. (۵ نمره)

« چون بشناختم که آدمی ، شریف تر خلایق است و قدر ایام عمر خویش نمی داند ، در شگفت افتادم و چون نیک بنگریستم ، دریافتم که مانع آن ، راحت اندک و نیاز حقیر است که مردمان بدان مبتلا گشته اند .
هر که به امور دنیایی رو آورد و از سعادت آخرت خود غفلت کند ، همچون آن مرد است که از پیش آستر مست بگریخت و به ضرورت ، خویشتن در چاهی آویخت و دست در دو شاخ زد که بر بالای آن روییده بود و پاهایش بر جایی قرار گرفت . در این میان بهتر بنگریست . هر دو پای ، بر سر چهار مار بود که سر از سوراخ ، بیرون گذاشته بودند . نظر بر قعر چاه افکند ، ازدهایی سهمناک دید ؛ دهان گشاده و افتادن او را انتظار می کرد . بپس چاه التفات نمود . موشان سیاه و سپید ، بیخ آن شاخ ها دایم می بریدند و او در اثنای این ، تدبیری می اندیشید و خلاص خود را به طریقی می جست . پیش خویش زنبور خانه ای و قدری شهید یافت . چیزی از آن به لب برد . از نوعی در حلاوت آن مشغول گشت که از کار خود غافل ماند و نه اندیشید که پای او بر سر چهار مار است و نتوان دانست که کدام وقت در حرکت آیند . و موشان در بریدن شاخ ها ، جد بلیغ می نمایند و ... چندان که شاخ بگسست و آن بیچاره ی حریص در دهان ازدها افتاد ... »

+ قلمرو زبانی :

+ قلمرو ادبی :

+ قلمرو فکری :